

Одломак из приче “Невјеста“

... Ходао је тако неко вријеме путем што се освијетљен мјесечином, попут сребрнaстог ивера убадао у таму шумарка свуд око њега. Чуо је само своја стопала како гребу тло, и ноћне птице како негдје у даљини из тамних скровишта ћурличу на звијезде. Након неког времена, Лазар изби на сеоско раскршће увијено у тамне силуете дрвећа и жбуња, и тек понегдје у крпама освијетљено блиједом свјетлошћу.

Ходао је полагано, кривудајући, јер га је ракија у ногама претезала час на једну, час на другу страну. Тријезног би га на овом мјесту већ обузео страх, али овако ободрен се само смијуљио. Иако га је до малочас све тиштало од брадоњиних ријечи, сад као да се мало разведрио. Толико да је умало почео да прича сам са собом. А ракија му је, што се више у главу пењала, све више невидљиву ужад под ноге саплитала. Тетурало се тако и посртао друмом, као да га неко сад муне раменом, а потом свом снагом објема рукама гурне с леђа. Тако плешући с једног краја пута на други, стаде на некакву рупу, искрену ногу и опружи се по ситном камену колико је дуг.

Здерано чело и дланови су га пекли, и као да унесоше мало трезвености у њега. Отхукну и сједе поред пута, на један повећи коријен који је избијао из таме, освијетљен као кољено неког древног шумског старца. Мјесец као да се спрдао одозго.

– Само се ти смиј – тихо је, главе окренуте ка небу, добацио Лазар свом сапутнику лучоноши, што га је готово сваку ноћ вјерно пратио по пијаном друму.

Утом зачу некакву галаму низ пут. Подиже се и угледа свјетла како трепере и иду право према њему, баш из оног правца куда се он запутио. Онако омамљен размишљао је шта да уради. Само му још неко из села фали, да га види овако обезнањеног и раскрвављеног.

Како су се свјетла приближавала, тако је јасније чуо музику и пјесму. Остаде као укопан код оног коријена. Нема сумње, добро је чуо. Некакво му је весеље ишло у сусрет.

Ускоро угледа повећу колону коју је предводио, лучама освијетљен, човјек опасан пешкиром. Био је то чајо који се драо и наздрављао плоском у високо подигнутој руци. Тада бану пред њега, једва видљивог у оној сјени, и лице му се рашири у осмијех.

– Дедер наздрави момче, за срећу и берићет.

Лазар збуњено прихвати флашу и отпи мали гутљај.

– Још, још, море. Отпиј више. Није свадба сваки дан.

Трнци му се попеше кичмом. Знао је да се у ово доба ноћи људи нит' жене, нит' сахрањују, осим ако је посриједи какав гријех или срамота.

– Чија свадба? – загрцну се па упита.

– Како чија? – забезекну се чајо, а потом одмах прасну у гласан смијех – Па твоја, прика.

На тренутак му се учини да пут испод њега изгуби чврстину, и да га попут живог блата поче увлачити у себе. У глави му је тутњало, и она су свјетла лелујала и умножавала се пред његовим очима.

– Ми баш од твоје куће, али те не нађосмо тамо, па кренусмо да те тражимо по селу. Ево и младу смо ти довели. Види как'а је лијепа.

Мјесечина обасја дјевојку у бијелој хаљини. Црна бујна коса јој је сезала скоро до земље. Пред њеном љепотом младић још више поклекну. Са блиједог и лијепог су га лица два ока као угарци гледала молећиво, а кроз танку су се тканину назирале бујне груди.

Чајо их обоје ухвати за руке, а некаква баба искорачи из сватова, на главе им стављајући вијенце оплетене од некаког цвијећа јаког и вртоглавог мириса.

– Весели се, домаћине, оваквој љепоти нема равне у пет котара и три'ест села.

Лазар није могао да одврати поглед са младе. Она је све вријеме гледала у њега, док се свјетина око њих тискала и пјевала.

Иако испрва збуњен, мало-помало као да се и њему срце одледи. Срећа се као буктиња запали у до малочас хладним грудима, па и он подиже руке и стаде да се весели. Нуткали су га ракијом, вином и којекаквим ђаконијама за које није знао ни ко их је, ни кад, ни како спремио. Горио је

у пламену жудње, и кад год би му поглед пао на младу, видио је да она стоји и гледа само њега. Од тога би му срце још више заиграло, а он је халапљиво грабио бокал и испијао га не би ли угасио жар у прсима. Препуштао се дивљој игри са незнанцима на раскршћу у поноћ.

Након неког временаведеног у разузданом весељу, чајо смиреним гласом рече:

– Вријеме је да сада оставимо младенце.

Одмах се по његовој објави сви разиђоше, али сада тихо, без пјесме и галаме. Убрзо несталоше у шумарку. Лазар остаде сам, очи у очи са невјестом. Она тада сједе на онај коријен, и руком га позва да и он уради исто. Приђе јој као омађијан и спусти јој главу у крило. Док су му њени танки прсти прелазили кроз косу, осјетио је како губи битку са сном. Није се опирао у меканом и топлим скуту своје невјесте.

Јутарње руменило га је будило кроз капке. Отворио је очи и угледао дрвеће и ведро небо изнад себе. По челу му је ударао чекић, а уста и усне биле су суве и испуцале. Кроз главу му прође ноћашња свадба. Да ли је све био сан, помисли. Осјети да му под прстима почива коса. Ипак није сањао, спокој му отопли срце. Придиже се и умало врисну од страве. Стакласто црно око га је гледало, али под прстима није била коса његове невјесте. У руци је држао трулу коњску главу, допола оглодану до кости. Скочи као опржен и одбаци је с гађењем, далеко од себе. Дрхтао је као поливен леденом водом. Осврну се, али никога није било око њега. Сунце се слабашно пробијало кроз грање.

Лазар тад појури према кући, као да га гони чопор звијери. Срце му је тукло као лудо, пењући се у грло, али ни једног тренутка није застао. Тек кад као врећа упаде у кућу, поче да се бори за ваздух, гласно удишући. Дрхтавим рукама замандали врата, и крену ка огњишту, полако ходајући уназад, као да је ишчекивао да ће нешто пробити тврдо дрво и ускочити унутра. Сједе на штокрлу и покри лице рукама. Срце му је и даље ударало као лудо, а ум му је, и даље обузет страшним призором, покушавао схватити шта се то ноћас догодило.

Осјети тад како воња по трулежи. Његова долама је примила мирис коњске главе коју је цијелу ноћ грлио. Крену да је скине, и тад опази велику длаку, како се извила преко прса. Са гађењем и сав унезвијерен поче да скида одјећу са себе. Изгледало је као да жели да је почупа, а заједно са њом и кожу с тијела. Длака у том паде и опружи се као каква змијурина на дрвеном поду. Он брже-боље дограби метлу и поче да је махнитим замасима тјера даље од себе. Али длака се непослушно мотала око сламнатих врхова, па се опет враћала на мјесто гдје је пала. Тешком муком, а не хтијући да је узме у руке, дотјера проклету длаку некако до врата, отвори их и избаци је ван.

Тешко је дисао, притиснут стравом. Пође испред куће да се умије на чесми. Хватао је хладан млаз и плускао га по лицу и врату. Вода као да га је враћала у живот, то јест у уобичајени мамурлук, који је ипак био много безазленији од ноћашње уобразиље. Тури још једном цијелу главу под млаз који се сливао на потиљак, доносећи му олакшање.

Кад подиже главу, оно што угледа крај капије му извуче сву крв и снагу из тијела, и он замало да се стропашта као дрво. Тамо је стајала, сва у бијелом и лијепа, његова невјеста од синоћ. Блијед као крпа, зурио је у њу, чинило му се цијелу вјечност, а потом даде петама вјетра и хитро, као мачка, опет ускочи у кућу. Леђима је задихан придржавао врата, очекујући да ће сваког тренутка она залупати на њих. Покушавао је да ослушне њене кораке или дисање на тешком дрвету. Али ништа се није дешавало. Чак се и цвркулт птица пригушио, а тишина, густа као вуна, увлачила се кроз шупљине и притискала му уши и прса. Пажљиво се одмакну од врата, ходајући на прстима и приближи се малом окну на средини собе. Кроз мутно стакло видио је бијелу хаљину и дугу распуштену косу невјестину, која и даље стоји на оном истом мјесту. Није знао издаје ли га разум, или се нека од сеоских бараба грубо шали на његов рачун. Трудио се да живи мирно и ником се не замјера, али код нашег свијета је тако. Чак и кад је човјек величине мрава, готово невидљив, докони ће и зли људи пожељети да у то неуочљиво постојање умијешају прсте и у њега унесу јад и сплетку, не би ли имали нешто да их у пустоши властитих живота накратко разоноди...